

SOTSIAALMINISTEERIUM

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
koda@koda.ee
Advokaadibüroo Sorainen OÜ
Allar Jõks

Teie 23.09.2025 nr 4/167/
Meie 14.10.2025 nr 5.1-2/2414-3

Eesti seisukohtade kujundamisest, heaks kiitmisest ja esindamisest rahvusvahelistes organisatsioonides

Lugupeetud Mait Palts ja Allar Jõks

Täname teid 23.09 ja 08.10 pöördumiste eest seoses Eesti seisukohtade kujundamise ja esindamisega WHO tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni (FCTC) osaliste konverentsi (COP-11) aruteludes.

Juhime teie tähelepanu, et FCTC raamkonventsiooni artiklite muutmine ei ole seekordse COP-11 päevakorras. Seega ei ole tegemist rahvusvahelise lepingu muutmise menetlusega, millele viitate pöördumises, mis põhineb lisatud õigusanalüüsile. Samuti ei ole päevakorras FCTC rakendamise juhiste vastuvõtmine ega muutmine. COP-11 päevakorras on sisulistest teemadest eeskätt konventsiooni sekretariaadi ja ekspertgruppide koostatud raportite arutelu ning võimalike edasiste töösuundade määratlemine. Täpsustame, et FCTC rakendamise juhised ei ole õiguslikult siduvad ega too konventsiooni osapooltele otseseid kohustusi. Tegemist on konventsiooni artiklite rakendamise abistavate suunistega. FCTC juhistest tulenevate õigusruumi muudatusi vajavate suuniste rakendamine eeldab Euroopa Liidu või riigisiseste õigusaktide vastuvõtmist või muutmist, millega kaasneb alati põhjalik mõjuanalüüs ja huvigruppide kaasamine.

COP-11 osalemiseks Euroopa Liidu ühise seisukoha kujundamiseks on EL nõukogus alanud ettevalmistavad arutelud. Meie esialgsel hinnangul piisab juba olemasolevatest seisukohtadest, kuna ekspertgruppide koostatud raportite ning konventsiooni rakendamise seirearuannete arutelud ei too kaasa kohustusi õigusruumi muutmiseks.

Toote oma arvamuses välja, et WHO on teinud ettepanekuid teemade osas, mis varasemates Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu kinnitatud seisukohtades ei kajastu, nagu tootekategooriate ülereguleerimise ja toodete keelustamise temaatika olenemata nende teaduslikust taustast ning levimusest või keelata teatud tootekategooriad (nt elektroonilised sigaretid või nikotiinipadjad); filtrite keelustamine (art 18); põlvkondadevaheline müügikeeld (art 18); müügikohtade piiramine ja tubakatoodete kaubandustavade reguleerimine. Selgitame, et COP-11 päevakorda esitatud dokumendid ei sisalda nimetatud ettepanekuid. Dokument FCTC/COP/11/5 annab ülevaate tulevikku suunatud tubakakontrolli meetmete eksperdirühma tööst (seoses FCTC artikliga 2.1). Eksperdirühmale anti ülesandeks tuvastada ja kirjeldada tulevikku suunatud tubakakontrolli meetmeid ning meetmeid, mis laiendavad või tugevdavad tubakakontrolli lähenemisviise tubakatoodete suhtes ning mida

võib kaaluda artikli 2.1 kohaldamisalasse kuuluvatena, võttes arvesse kehtivaid FCTC rakendamise juhiseid.

Dokument FCTC/COP/11/7 käsitleb keskkonnakaitset tuginedes COP-10 varasemale otsusele, milles paluti konventsiooni sekretariaadil uurida regulatiivseid võimalusi tubakatööstuse ja selle toodete tekitatud jäätmete tekke ennetamiseks ning nende käitlemiseks. Esitatud raport annab ülevaate kõigist erinevatest regulatiivsetest võimalustest, sealhulgas filtriga sigarettide keelustamine ning müügikohtade arvu piiramine on toodud võimalike regulatiivsete meetmetena, mida osapooltel on võimalik kaaluda riiklike poliitikate ja regulatsioonide kujundamisel.

Dokumentides FCTC/COP/11/8 ja FCTC/COP/11/9 käsitletakse tubakatoodete reguleerimisega seotud küsimusi COP-i varasematest otsustest ja aruannetest lähtuvalt. Aruannetes märgitakse, et varasemates COP-i otsustes antud juhised, sealhulgas soovitatud regulatiivseid meetmeid, tuleks rakendada võrdselt kõigi tubakatoodete vormide sealhulgas suitsuvaba tubaka, vesipiibutubaka ja kuumutatud tubakatoodete suhtes. Aruanne annab ekspertgrupi töötulemusena peamised soovitused poliitikakujundajatele ja teistele huvitatud osapooltele:

- (a) kõigi tubaka-, nikotiini- ja nendega seotud toodete müügi keelamine lastele ja noortele;
  - (b) kõigi tubaka-, nikotiini- ja nendega seotud toodete tootmise ja impordi keelamine, kui tooted on spetsiaalselt suunatud lastele ja noortele;
  - (c) filtrite keelamine, et vähendada sigarettide meeldivust ja atraktiivsust, kõrvaldada tarbijate väärarusaamad filtrite võimest oluliselt vähendada tervisekahjusid ning vähendada toksilise tubakajäätmete peamist allikat, sealhulgas tselluloosatsetaadist filtrite mikroplastiheidet.
- Aruande täielik versioon avaldatakse eeldatavasti 2025. aasta novembriks.

Dokumendis FCTC/COP/11/10 kutsutakse üles konventsiooni osapooli jagama oma kogemusi selle kohta, kuidas nad on kaitsnud tubakapoliitika elluviimist tõendamata tervisealaste väidete eest, mida kasutatakse uute nikotiini- ja tubakatoodete turundamise edendamiseks. Dokument annab konteksti, et hõlbustada konventsiooniosaliste arutelusid päevakorrapunkti üle, mis lisati mitmete konventsiooniosaliste ettepanekul ja mille teemaks on „Meetmete rakendamine tubakatarbimise, nikotiinisõltuvuse ja tubakasuitsuga kokkupuute ennetamiseks ja vähendamiseks ning selliste meetmete kaitsmine tubakatööstuse äriliste ja muude erahuvides lähtuvate sekkumiste eest, võttes arvesse tubakatööstuse narratiivi ‘kahju vähendamise’ teemal“.

Lähtudes EL asjade menetlemise juhistes toodud varajase sekkumise põhimõttest, on Eesti eesmärgiks suunata EL poliitikakujundamist juba algfaasis. Seejuures lähtume menetlusökonoomika põhimõttest tulenevalt nii Vabariigi Valitsuse kinnitatud riigisisestest strateegiatest ja arengukavadest, kui ka EL poliitikaid ja algatusi käsitlevatest seisukohtadest, mis on Vabariigi Valitsuses ja Riigikogu EL asjade komisjonis heaks kiidetud. Seega ei pea EL asjade menetlemise juhistest tulenevalt Vabariigi Valitsuse seisukohad olema tingimata piiritletud konkreetse EL õigusalgatusega, vaid üldistest põhimõtetest on võimalik lähtuda ka laiemalt EL poliitikate kujundamise protsessis osalemisel. Samuti ei muuda valitsuse koosseisu muutumine eelmiste koosseisude otsuseid automaatselt kehtetuks.

Vabariigi Valitsuses 19.06.2025 kinnitatud Eesti 2025–2027 EL poliitika prioriteedid seavad eesmärgiks vähendada mittenakkuslike haiguste põhjustatud kahjusid ning seada ühetaolised nõuded tubaka- ja nikotiinitoodete reklaamile, pakendimärgistusele ning koostisele. 12.07.2024 ELAKi otsusega kinnitatud seisukohad käsitlevad ELis tubaka- ja nikotiinitooteid reguleerivate õigusaktide ajakohastamist, seades üldisemad suunad, millest lähtuda EL poliitikate kujundamisel.

Kokkuvõttes, EL asjade ettevalmistamisel ja esitamisel valitsuse istungile lähtume EL asjade menetlemise juhistest, sealhulgas punktis 6 toodud tingimustest. Hetkeolukorras ei ole alust

ega vajadust kujundada täiendavalt uusi seisukohti Vabariigi Valitsuse tasandil, kuivõrd COP 11 ei käsitle rahvusvahelise lepingu muutmist ning päevakorras ei ole ka muid õiguslikult siduvaid või otsese majandusliku mõjuga otsuseid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Maarjo Mändmaa
kantsler

Elen Ohov
Elen.Ohov@sm.ee

Aive Telling
Aive.Telling@sm.ee